

BALTICA '89

LIETUVA — tarybinė respublika prie Baltijos jūros. Jos plotas — 65,2 tūkstančio kvadratinių kilometrų, gyventojų — 3,7 milijono, iš jų — 80 procentų lietuviai. Daugiau kaip ketvirtadalis respublikos — miškai, gamtovaizdži puošia apie keturi tūkstančiai didelių ir mažų ezerų, daugybė upių ir upelių. Lietuva nuo seno vadina gintaro ir dainų kraštu. Jos liaudies dainos lyrinės ir išreiškia supoetintus, taurius jausmus. Lietuvių kalba — archaiškiausia iš visų gyvujų indoeuropiečių kalbų.

Lietuva nuėjo ilgą ir sudėtingą istorijos kelią. Sudariusi XIII amžiuje savarankišką valstybę, daug amžių lietuviai tauta gynė savo laisvę nuo kryžiuočių ir kavalijuočių, vėliau — nuo mongolų, totorių ir švedų, carų Rusijos, kol XVIII amžiaus pabaigoje prarado savo valstybės savarankiškumą. 1918 metais Lietuvių pavyko atkurti savo nepriklausomybę — buvo sukurta Lietuvos Respublika. Nuo 1940 metų Lietuva — viena iš penkiolikos Tarybų Sąjungos respublikų. Tai industrinė agrarinė respublika, kurioje išvystyta energetika, mašinų gamyba, chemijos, maisto, tekstilės pramonė.

Respublikoje veikia apie 20 tūkstančių įvairių meno saviveiklos kolektyvų, kurie jungia beveik 400 tūkstančių žmonių. Vienas reikšmingiausias kultūros įvykis, atskleidžiantis tautos kūrybines galias, — kas penkeri metai rengiamos Respublikinės dainų šventės, kuriose dalyvauja per 30 tūkstančių dainininkų, šokėjų, muzikantų.

Keičiantis socialinėms, ekonominėms sąlygoms, senojo Lietuvos kaimo kultūra neišnyko. Iki šiol išlaikyti etnografinių sričių (Aukštaitijos, Dzūkijos, Suvalkijos, Žemaitijos) tarmės, lokalinių muzikinio folkloro ypatybės. Archaiškasis pasaulėvaizdis atispindi kalendorinėse, darbo dainose, sakmėse, pasaikoje ir kt.

Liaudies dainininkai, muzikantai, pasakotojai, liaudies meistrai savo meną demonstruoja šiuolaikinėse liaudies meno šventėse, koncertų bei parodų salėse, liaudies meistrų darbai puošia gyvenviečių buitį.

Septintojo dešimtmečio pabaigoje kaimuose ir miestuose, mokyklose ir ištaigose pradėjo kurtis folkloriniai ansambliai, kurių dabar Lietuvoje priskaičiuojama per 1000. Jie renka ir populiarina liaudies kūrybą: dainuoja unikalias, sekundiniai saskambiai pagrįstas liaudies dainas, šoka senoviškus šokius, groja senaisiais liaudies instrumentais, švenčia kalendorinės šventes.

Plataus pripažinimo susilaukė tradiciniai folkloro festivaliai „Skamba, skamba kankliai“ Vilniuje ir „Atataria lambzdžiai“ Kaune, tradicija tapo geriausiuojančios ansamblų pasirodymas Liaudies buities muziejuje. Šiose šventėse dalyvauja ir kitų respublikų kolektyvai. Vilniuje buvo surengtas Pirmasis tarptautinis Pabaltijo respublikų folkloro festivalis „Baltica-87“, Lietuvos folkloro ansambliai dalyvauja ir užsienyje vykstančiuose festivaliuose. Ypač didelis folkloro vaidmuo šiai tautinio atgimimo metais. Jau susikūrė Lietuvos folkloro draugija, dedamos pastangos ištoti į tarptautinę C. I. O. F. F. sąjungą. Folkloras — lietuvių nacionalinės kultūros vertybė — yra šiandieninės kultūros šaltinis.

ЛИТВА — советская республика на берегу Балтики. Ее территория — 65,2 тысячи квадратных километров, население — 3,7 миллиона человек, из них 80% составляют литовцы. Более четверти территории республики занимают леса, неповторимую красоту придают краю более четырех тысяч больших и малых озер, множество рек и ручьев. Литву называют краем янтаря и песни. Литовские народные песни лиричны, в них поэтически выражены высокие чувства. Литовский язык — наиболее архаичный из всех живых индоевропейских языков.

Литва прошла сложный и долгий путь исторического развития. В XIII веке было создано самостоятельное государство — Великое Княжество Литовское. С 1940 г. Литва — одна из пятнадцати республик Советского Союза.

В республике действуют около 20 тысяч различных коллективов художественной самодеятельности, в которых объединено почти 400 тысяч участников. Одно из наиболее значительных явлений, отражающее творческие возможности нации — это Республиканский праздник песни, который проводится раз в пять лет с участием свыше 30 тысяч певцов, танцоров, музыкантов.

С изменением социальных и экономических условий культура старого литовского села не исчезла. Сохранились по сей день говоры, локальные особенности музыкального фольклора этнографических областей — Аукштайтии, Дзукии, Сувалкии, Жямайтии. Архаичное миропредставление нашло отражение в календарных и трудовых песнях, сказаниях, сказках и др.

Литовские певцы, музыканты, сказители, народные умельцы демонстрируют свое искусство на современных праздниках народного искусства, в концертных и выставочных залах, произведения народных мастеров украшают быт литовских поселений.

В конце шестидесятых годов в селах и городах, в школах, и учреждениях начали создаваться фольклорные ансамбли, и теперь их в Литве насчитывается свыше 1000.

Широкое признание получили фольклорные фестивали «Звенят, звенят канкли» в Вильнюсе, «Отзываются ламбздисы» в Каунасе, стали традиционными концерты лучших ансамблей в Музее народного быта. В этих праздниках принимают участие и коллективы других республик. В Вильнюсе проводился первый международный фестиваль фольклора республик Прибалтики «Балтика—87», фольклорные ансамбли Литвы принимают участие в фестивалях, проходящих за рубежом. Особенно возросла роль фольклора теперь, в период национального возрождения. Уже основано Общество литовского фольклора, предпринимаются шаги для вступления в международный союз. Фольклор — это сокровище литовской национальной культуры, источник культурного развития.

Lithuania is a Soviet republic by the Baltic Sea. Its area is 65.200 square kilometres, population — 3.7 million. Lithuanians make up 80 per cent. More than 25 per cent of the area are woodlands. There are over 4000 small and big lakes and a great number of rivers and rivulets.

Since old Lithuania is called the land of amber and songs. Its folk songs are very lyrical and express deep-souled and noble feelings. The Lithuanian language is the most archaic of all the extant Indo-European languages.

Since the formation of the independent state in the 13th century, Lithuania has, undergone a long and troubled historical development. For long ages Lithuanian nation had been fighting against the Teutonic and Livonian knights, against Tartars, Swedes and Tsarist Russia and eventually, at the end of the 18th century lost their sovereignty. Only in 1918 the independent Republic was established. The period between 1918 and 1940 was of great importance to the development of Lithuanian nation. In 1940 Lithuania was incorporated into the USSR.

At present Lithuania is an industrial agrarian republic, possessing highly developed power engineering, machine-tool, chemical, food and textile industries.

In the Republic over 400 000 people are engaged in various amateur art companies numbering over 20 000. One of the most important cultural events revealing the nation's creative power is the National Song and Dan Festival held every five years in Vilnius and attracting as many as 30 000 singers, dancers and musicians.

The cultural traditions of the old Lithuanian village have not disappeared with changing social and economic conditions. Country dwellers have retained local dialects (Aukštaitian, Dzūkian, Suvalkian, Žemaitian) and regional peculiarities of musical folklore. Archaic world outlook is reflected in calendar and labour songs, in legends and fairy-tales.

New items of folklore collected during expeditions to old villages are being constantly added to the archives of the folkloristic research centres which have accumulated over a million items. Folk singers, musicians narrators and folk masters demonstrate their skill during folk art fests, at concert and exhibition halls. Works of folk masters decorate new settlements.

At the end of the 60s folklore companies began to appear in villages and towns, schools and offices. At present there are over a 1000 such companies in Lithuania. Their members are engaged in collecting and promoting folk art: they learn to sing authentic

polyphonic songs dance ancient dances, play ancient folk musical instruments, celebrate calendar holidays.

Traditional folklore festivals draw large audiences. The most popular among them are "Skamba skamba kankliai" in Vilnius and "Atataria lambzdžiai" in Kaunas. Performances by best folk groups in the Country Life Museum in Rumšiškės have become a tradition. Guests from other republics are also invited to participate in these festivals.

We take pride in the fact that the first international folklore festival "Baltica'87" was held in our Republic. Lithuanian folklore companies are often invited to perform in various international festivals and contests. Now that Lithuania is living through a period of national rebirth, folklore plays an especially significant role. The Lithuanian Society of Folklore have been established recently. Efforts are made to join the international C. I. O. F. F Union. Folklore, the treasure of the Lithuanian national culture, is the source of modern culture.

Telšių rajono Luokės miestelio etnografinis ansamblis, vadovaujamas J. Misiūnienės, garsėja toli už savo rajono ribų. Susikūrė 1972 metais, kolektyvas daug nusipelnė, gaivinant ir propaguojant Žemaitijos folklorą; jo dalyviai iš užmaršties prikėlė didelius tautos lobius. Iš ansamblį gyvybiškai įsijungė ir vaikai — vietinės mokyklos moksleiviai. Kolektyvas dažnai kviečiamas koncertuoti, sėkmingai dalyvauja Respublikos šventėse, konkursuose.

Этнографический ансамбль местечка Луоке Тельшяйского района под управлением Й. Мисионене известен далеко за пределами своего района. Созданный в 1972 г. коллектив много сделал для возрождения и пропаганды фольклора Жямайтии, его участники вернули из полного забвения огромные пласти национальных сокровищ. В ансамбль естественно вошли и дети — ученики местной школы. Коллектив часто выступает с концертами, успешно участвует в республиканских праздниках, конкурсах.

The Ethnographic Company of Telšiai district, the township of Luokė is famous all over Žemaitija. Established in 1972 (artistic director J. Misiūnienė) has made great contribution in promoting and popularizing the folk art of Žemaitija ethnographic region.

The company is often invited to participate in various festivals and contests.

Trakų rajono Kalvių kaimo etnografinis ansamblis, vadovaujamas A. Armalienės, susikūrė 1967 metais. Kolektyvas nuoširdžiai ir su meile atlieka Pietų Dzūkijos folklorą. Dauguma dainininkų — paprasti kolūkiečiai, namų šeimininkės, vyrai ir žmonos, kuriuos į poras suvedė liaudies daina, šokis, šmaikštus žodis. Ansamblis laukiamas aplinkiniuose kaimuose ir rajonuose, jis sėkmingesnai koncertuoja rajonuose, respublikinėse šventėse ir konkursuose.

В деревне Кальвяй Тракайского района этнографический ансамбль под руководством А. Армалене был создан в 1967 г. Коллектив душевно и с любовью исполняет фольклорные произведения южной Дзукии. Большинство исполнителей — простые колхозники, домашние хозяйки, мужья и жены, которых свела народная песня, танец, хлесткое слово. Ансамбль — желанный гость в окрестных селах, районах, он успешно выступает на районных, республиканских праздниках и конкурсах.

The Ethnographic Company of Trakai district, village of Kalviai was established in 1967 (artistic director A. Armalienė).

The programme of the company features the folk art of southern Dzūkija. They give concerts not only in neighbouring villages and districts but also participate in contests ad festivals.

Svenčionių rajono Lazdinių kaimo etnografinis ansamblis su didele meile gaivina ir puoselėja savitą Rytų Dzūkijos folklorą. Jį 1969 metais įkūrė ir iki šiol vadovauja P. Krivickienė. Kolektyvas daug koncertuoja, jis sėkminges pasirodė Lietuvos folkloro dienose Maskvoje, sajunginis radijas padarė jo įrašus.

Этнографический ансамбль деревни Лаздиняй Швенченского района с большой любовью возрождает и сберегает самобытный фольклор восточно Дзукии. В 1969 году его создала и по сей день успешно возглавляет П. Кривицкене. Коллектив много выступает с концертами, успешно показал себя во время дней литовского фольклора в Москве, на все-союзном радио сделаны записи его исполнения.

The Ethnographic Company of Švenčionys district, village of Lazdiniai was established in 1969 by P. Krivickienė. She is also their artistic director. The company promotes the folk art and traditions of eastern Dzūkija. It often goes on concert tours, performed successfully in Moscow, have made records for Moscow radio.

LIETUVOS TSR MOKSLINIS METODINIS KULTŪROS CENTRAS

BALTIKA 89

Sudarė V. Karlonas
Redaktorė R. Pupkytė
Tiražas 2000 egz. LV 05401
Užsakymo Nr. 937.

Lietuvos TSR mokslinis metodinis kultūros centras,
232600, Vilnius, Pionierių 8.
Spausdino „Spindulys“, 233000, Kaunas,
Gedimino 10.